

Hudobna mačeha.

(Národna pripovedka; zapisal v Podzemlji Janko Barlè.)

Povem naj vam nekaj, kaj ne, dragi moji čitateljčki? Vi bi radi, da vam vedno kdo kaj pripoveduje. Povedal sem vam vže mnogo pripovedek, povedal bi vam še katero, ko bi vedel, da vam ní še znana. Koliko ste jih vže slišali! Naj vam li povem óno o hudobnej mačehi? Ali ta vam je gotovo vže znana.

Nè? — Torej poslušajte me!

Bilo vam je nekdam, davno je vže moralo biti. Škriljánov Matije — poznali ste ga dobro — vedel je kdaj je bilo, a vender mi ni hotel nikdar povedati, kdaj je bilo. Zdaj ga ni več mej živimi, toraj ga ne morem poprašati, kdaj je bilo. Vender bilo je nekdam. Živel je daleč, daleč, še daleč izza rudečega morja, tam nekje blizu devete dežele, deček, mali deček, kakor jeden izmej vas, pri svojih dobrih stariših. Oče in mati sta ga pristréno ljubila, kakor vas ljubita, dragi prijateljčki moji, dobri vaš oče in mati. Lepó je bilo dečku pri stariših. Ali zbolela je njegova dobra mamica in nekega jutra so jo odnesli za vselej v hladni grob . . .

Kmalu je dobil deček drugo mater, ali to ni bila prejšnja njegova dobra mati, to je bila hudobna mačeha. Dečku je bilo pri njej hudo, hudo, posebno odkar je dobila ona hčerko. Njegov oče je bil le malokdam domá, ker je hodil po trgovskih opravilih v dalnje dežele. Ni ga bilo, ki bi dečka pred njegovo hudobno mačeho branil. Jedino njegovo veselje je bila njegova pólusestrica, katera ni bila povse nič podobna svojej hudobnej materi. Ves božji dan sta se vkupe igrala, trgala na vrtu prekrasne cvetice, pripovedovala si lepe pripovedke, poslušala šepetanje veterčka, šumljanje potočka in petje drobnih ptičic. Mačeho je posebno to jezilo, da sta se bratec in sestra takó ljubila, zato je pa dečka, če ga je le zagledala, kregala in še celó pretepala. Njegovej pólusestrici je bilo zeló hudo; kadar je bil njen bratec tepen, stisnila se je v kak kotiček in tiho ihtela, saj pomagati mu tako ni mogla, sirotica.

Otišel je dečkov oče zopet po trgovini, a otročička sta ostala sama pri hudobnej materi domá. Nekega dne je poslala mačeha dečka v gozd po jagode, a deklico na polje po cvetice in jima obljubila, da bode ónemu, kateri se popreje vrne, nekaj lepega dala. Otišla sta otroka vsak po svojem potu, kakor jima je mačeha zapovedala. Deček je nabral hitro polhen košek jagod in prvi pritekel domóv. — „Evo, mamica, lepih jagod! Le pokusite jih, videli bodete, kako so dobre,“ — dejal je pridni deček svojej mačehi. — „Danes si bil pridn in prvi prišel domóv, zato ti hočem tudi nekaj lepega dati. Glej, v tej skrinji, vzemi si teh lepo rudečih jabolk“ — govorila je zvita mačeha in privzdignila težak pokrov od skrinje, v katerej je bilo nekoliko rudečih jabolk. Deček se je pripognil, utaknil glavico v skrinjo in počel nabirati jabolka, a hudobna mačeha je spustila tedaj težki pokrov, kateri je dečka po glavici tako udaril, da je bil takój mrtev.

Prišla je tudi dečkova pólusestrica s cveticami s polja domóv. Ko je zagledala mrtvega bratca, začela je plakati in nobeden je ni mogel utolažiti. Vender hudobna mačeha še zdaj ni mirovala. Sesékala je dečka na drobne koščke, skuhala ga, in ko se je povrnil njen mož iz dalnjega mesta, dala mu je lastnega sina

za kosilo. Svojej hčerki je zapovedala, da ne sme nikomur povedati, kaj je z njenim pólubratcem, a žalostnega moža je nalagala, da je deček, ko je bil on na popotovanji, umrl in so ga vže davno zakopali. Hudobna mačeha je bila to, kaj ne, otroci moji! Nù, hvala Bogu, zdaj ni več takih hudobnih mačeh na tem božjem svetu, pa tudi ta je prejela zasluženó kazen, samó čujte kakó!

Dečkova dobra pólusestrica plakala je vedno po izgubljenem bratcu. Kaj tudi ne bi! Ni ga bilo več, da bi se z njo igral, da bi jej lepe pesence pel in pripovedke pripovedoval. Ni več poslušala šepetanja veterčka, niti šumljanja potočeca, tudi na ptičice je pozabila. Koščice svojega dragega bratca je lepo skupaj zbrala, povezala jih v svíleno rutico, nesla jih v vrt in jih ondukaj zakopala na ónem mestu, kjer sta se tolikokrat skupaj igrala. Tam je nasadila tudi gredico prekrasnih cvetic, donašala je vsako jutro venček in ga položila na gomilo dobremu bratcu. Dobra sestra je bila to, kaj ne, otroci!

Ko je deklica zopet nekega dne gomilo venčala in jo močila sè svojimi solzami, odprla se je gomila, a iz nje je vzletel na bližnji grm lep, prelep ptiček sè zlatim perjem. Pogledal je deklico z ónimi malimi očesci tako milo in ljubeznjivo, da je deklica prenehala plakati in le gledala lepega ptička. Ko je pa ptiček zapel, a pel je dolgo, lepo pesenco, zazdelo se jej je, da čuje zopet svojega milega bratca. Saj pesenca je bila takó mila in otožna, a glasila se je nekako takó le:

„Mačeha me umoríla
In očeta pogostíla,
Séstrica koščice zbrala
V črno zemljo zakopala.“

Ptiček je pel še dolgo, dolgo, potem je pa zletel in odletel na krojačevo hišo. Deklica je pa še vedno pri gomili klečala, vender ni bila več tako žalostna, ker jej je mila pesenca zlatega ptička povse srcé potolažila. Ptiček je začel zopet na krojačevej hiši peti:

„Mačeha me umoríla
In očeta pogostíla,
Séstrica koščice zbrala
V črno zemljo zakopala.“

Ptiček je pel dolgo, dolgo. Krojač ga je vesel poslušal, pesenca ga je takó ganila, da mu je dal za plačilo zlato dekliško krilce. Od krojača zletel je ptiček na črevljarjevo hišo, a črevljar mu je podaril za pesenco zlate skornice. Od črevljarja zletel je ptiček na mlinarjevo hišo, a mlinar mu je dal za plačilo mlinski kamen. Vsa ta darila je znosil ptiček — bil je to umorjeni deček — na svojo rodno hišo in počel peti na strehi, a pel je dolgo, dolgo, in zopet óno otožno pésenco:

„Mačeha me umoríla
In očeta pogostíla,
Sestrica koščice zbrala
V črno zemljo zakopala.“

Poslušal je v hiši pesenco dečkov oče, pri sreí mu je bilo tako milo in dejal je: „Grem pred hišo, da vidim tega čudnega ptička in ga še bolje slišim.“ — Njegova žena, hudobna mačeha, branila mu je to, a on je vender le šel. Komaj

se je na pragu pokazal, prenehal je ptiček peti in mu spustil doli zlate skorne. Tudi sestra ni hotela več v hiši biti in stekla je venkaj pred hišo, da-si jej je mati strogo zabranila. Ko jo je ptiček zagledal, spustil jej je doli zlato krilce v dar. Mačeha je vse to iz hiše gledala in si mislila: „Grem pa še jaz gledat, mogoče tudi meni kaj podari!“ — In dobila je hudobna mačeha svoje plačilo, ko se je iz hiše pokazala. Ptiček spustil je iz strehe na svojo hudobno mačeho mlinski kamen, kateri jo je precej ubil. Ptiček je pel še dolgo vedno isto pésenco, a pel jo je dolgo, dolgo, in pogledaval sè svojimi ljubeznjivimi očesci svojo pólusestrico in svojega očeta, potem se je pa počasi vzdigoval gori proti nebesom, tjà gori v svojo pravo domovino, gostolée otožno pésenco:

„Mačeha me umorila
In očeta pogostila,
Sestrica koščice zbrala
V črno zemljo zakopala.“

Pesenca se je izgubljala bolj in bolj, izgubljala se v tajinstveno šepetanje veterčka, — dokler se ni naposled povse izgubila.

Naš Ivo.

Naš Ivo, oj stari naš Ivo
Pa res je uzoren vrtár,
Ljubeče takó in skrbljivo,
Gojí on svoj vrtec vsegdár.

Le glédite! Komaj razkrila
Nam prva je čuda pomlád,
Zelenje nam prvo darila
In prvega cvetja in nad —

A Ivo, oj stari naš Ivo
Vže ima pri delu roké
In dela marljivo, trudljivo,
Da kaplje mu čelo znojé.

Cesté poravnava, stezíce,
Z lopato zrahljáva gredi
In umno v gredíce cvetíce,
Ob njih pa drevesca sadí.

Kaj Ivu baš truda je mári,
Kaj mári na čelu mu znój?
Od mladega on vže vrtári,
In delo je njemu pokój.

—m—

